

3. VEŘEJNÁ SPRÁVA

PhDr. Radim Bureš

Kurz „Dobré vládnutí a veřejná správa“
FSV LS 2020

CO ROZUMÍME POD POJMEM VEŘEJNÁ SPRÁVA

- Užší vymezení
 - Veřejná správa = instituce, které rozhodují o právech a povinnostech občanů
- Širší vymezení:
 - Celý veřejný sektor
 - Řízení poskytování veřejných služeb

VEŘEJNÝ SEKTOR

- **Veřejný sektor** (anglicky **Public Sector**) je specifickou součástí ekonomiky, je součástí sektoru služeb.
- Jádrem veřejného sektoru je veřejná správa, kterou tvoří soustava úřadů s centrální nebo územní působností.
- Kromě veřejné správy tvoří veřejný sektor další organizace, které poskytují veřejné služby (např. nemocnice, školy, domy sociální péče, atd.). financované z veřejných prostředků.
- Od soukromého sektoru se veřejný sektor liší především tím, že není založen na ziskovém principu a finanční prostředky na své fungování získává z veřejných rozpočtů, které jsou naplňovány prostřednictvím daní.
- Součástí veřejného sektoru jsou takové druhy služeb, které by bylo nevýhodné, nepraktické až nemožné poskytovat na komerční bázi.
- Ve veřejném sektoru díky daním neexistuje přímý vztah mezi uživatelem služby (plátcem) a jejím poskytovatelem.

VEŘEJNÉ SLUŽBY

Veřejné služby je pojem, který označuje jednotlivé výstupy veřejného sektoru. Veřejné služby jsou takové služby, které jsou financované z **veřejných financí**. Veřejné služby zajišťuje stát ve prospěch občanů, kteří je platí nepřímou prostřednictvím daní.

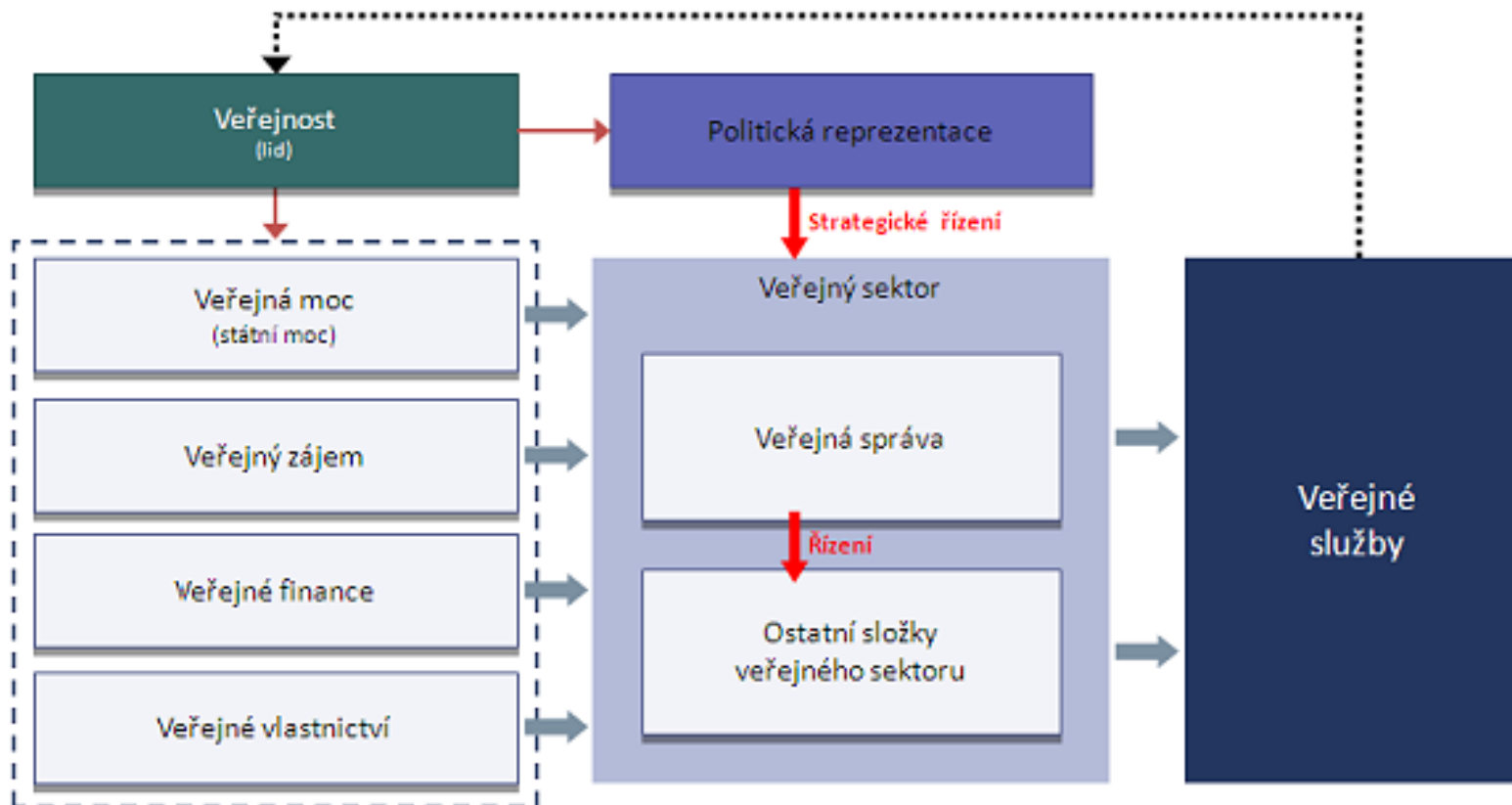
- Stát může přenést poskytování veřejných služeb na jiný subjekt (např. město) nebo konkrétní organizaci, například veřejné služby v letecké, silniční a železniční dopravě či veřejné služby ve zdravotnictví, sociální oblasti či energetice, a to na národní i regionální úrovni.

Veřejné služby lze rozdělit na:

- **Věcné veřejné služby** (jejich předmětem je poskytnutí nějakého užitku občanům, jako jsou zdravotní služby, sociální služby, dopravní obslužnost a další)
- **Správní veřejné služby** (jejich předmětem je obrana a veřejný pořádek a bezpečnost státu a regulace života ve společnosti)
- Veřejné služby slouží k pojmenování výstupů **poskytovatelů veřejných služeb**. Veřejné služby rovněž mohou sloužit pro ohodnocení úrovně kvality, kterou by měl stát svým občanům závazně poskytovat.

VEŘEJNÝ SEKTOR

CO VŠECHNO VEŘEJNÁ SPRÁVA DĚLÁ? PŘÍKLAD KLASIFIKACE ČINNOSTI VS –COFOG (OSN)

(Classification of the Functions of Government)

01 - General public services

02 - Defence

03 - Public order and safety

04 - Economic affairs

05 - Environmental protection

06 - Housing and community amenities

07 - Health

08 - Recreation, culture and religion

09 - Education

10 - Social protection

01 - GENERAL PUBLIC SERVICES

01.1 - Executive and legislative organs, financial and fiscal affairs, external affairs

01.2 - Foreign economic aid

01.3 - General services

01.4 - Basic research

01.5 - R&D General public services

01.6 - General public services n.e.c.

01.7 - Public debt transactions

01.8 - Transfers of a general character between different levels of government

03 - PUBLIC ORDER AND SAFETY

03.1 - Police services

03.2 - Fire-protection services

03.3 - Law courts

03.4 - Prisons

03.5 - R&D Public order and safety

03.6 - Public order and safety n.e.c.

04 - ECONOMIC AFFAIRS

04.1 - General economic, commercial and labour affairs

04.2 - Agriculture, forestry, fishing and hunting

04.3 - Fuel and energy

04.4 - Mining, manufacturing and construction

04.5 - Transport

04.6 - Communication

04.7 - Other industries

04.8 - R&D Economic affairs

04.9 - Economic affairs n.e.

06 - HOUSING AND COMMUNITY AMENITIES

06.1 - Housing development

06.2 - Community development

06.3 - Water supply

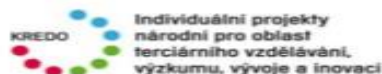
06.4 - Street lighting

06.5 - R&D Housing and community amenities

06.6 - Housing and community amenities n.e.c.

VÝDAJE NA VEŘEJNÉ SLUŽBY

Tabulka 2 Vládní výdaje podle funkcí, % HDP, p.b., 2008 - 2013

	2008			2009			2010		
	EU28	ČR	rozdíl	EU28	ČR	rozdíl	EU28	ČR	rozdíl
01 Všeobecné veřejné služby	6,6	4,3	-2,3	6,7	4,7	-2,0	6,7	4,5	-2,2
02 Obrana	1,5	1,0	-0,5	1,5	1,0	-0,5	1,5	1,0	-0,5
03 Veřejný pořádek a bezpečnost	1,8	1,9	0,1	1,9	2,0	0,1	1,9	1,9	0,0
04 Ekonomické záležitosti	4,6	6,7	2,1	4,9	7,3	2,4	5,1	6,7	1,6
05 Ochrana životního prostředí	0,8	0,9	0,1	0,9	0,7	-0,2	0,9	1,0	0,1
06 Bydlení a společenská infrastruktura	0,9	0,9	0,0	1,0	1,0	0,0	0,8	1,0	0,2
07 Zdraví	6,8	6,6	-0,2	7,4	7,4	0,0	7,3	7,5	0,2
08 Rekreace, kultura a náboženství	1,1	1,2	0,1	1,2	1,3	0,1	1,1	1,3	0,2
09 Vzdělávání	5,0	4,7	-0,3	5,3	5,0	-0,3	5,3	5,1	-0,2
10 Sociální věci	17,5	11,9	-5,6	19,5	13,1	-6,4	19,4	13,0	-6,4
	2011			2012			2013		
	EU28	ČR	rozdíl	EU28	ČR	rozdíl	EU28	ČR	rozdíl
01 Všeobecné veřejné služby	6,9	4,5	-2,4	6,9	6,5	-0,4	6,8	4,7	-2,1
02 Obrana	1,5	0,9	-0,6	1,4	0,8	-0,6	1,4	0,8	-0,6
03 Veřejný pořádek a bezpečnost	1,8	1,7	-0,1	1,8	1,7	-0,1	1,8	1,7	-0,1
04 Ekonomické záležitosti	4,4	6,3	1,9	4,6	6,0	1,4	4,3	6,0	1,7
05 Ochrana životního prostředí	0,8	1,3	0,5	0,8	1,3	0,5	0,8	1,0	0,2
06 Bydlení a společenská infrastruktura	0,7	0,9	0,2	0,7	0,7	0,0	0,7	0,8	0,1
07 Zdraví	7,1	7,4	0,3	7,2	7,4	0,2	7,2	7,3	0,1
08 Rekreace, kultura a náboženství	1,1	1,2	0,1	1,1	1,2	0,1	1,0	1,1	0,1
09 Vzdělávání	5,1	5,1	0,0	5,0	5,0	0,0	5,0	5,2	0,2
10 Sociální věci	19,1	13,0	-6,1	19,4	13,1	-6,3	19,6	13,3	-6,3

Zdroj: Eurostat

NÁKLADY NA JEDNOTLIVÉ SEKTORY VEŘEJNÝCH SLUŽEB

- <http://kredo.reformy-msmt.cz/analyza-struktury-vydaju-vladnich-instituci-cofog>

VEŘEJNÁ SPRÁVA

KDO REGULACI PROVÁDÍ A KONTROLUJE – SUBJEKTY VEŘEJNÉ SPRÁVY

- Každá činnost ve veřejné správě musí náležet určitému subjektu
- Klasická teorie považuje stát za jediný subjekt veřejné správy
- Stát je pak právnickou osobou a má charakter veřejnoprávní korporace
- V řadě zemí je státní správa jasně definována a ostře oddělena od dalších subjektů veřejné správy
- Jinde stát prostřednictvím zákonů deleguje svoje pravomoci na další orgány – správní úřady, orgány územní samosprávy, fyzické osoby pověřené výkonem veřejné správy

ORGÁN VEŘEJNÉ SPRÁVY

Nejširší pojem

Zahrnuje všechny orgány veřejné správy:

- Orgány státu
- Orgány územních samosprávných celků
- Orgány jiných korporací, pokud vykonávají veřejnou správu
- Soukromé fyzické nebo právnické osoby, pokud jim byl na základě zákona propůjčen výkon státní správy

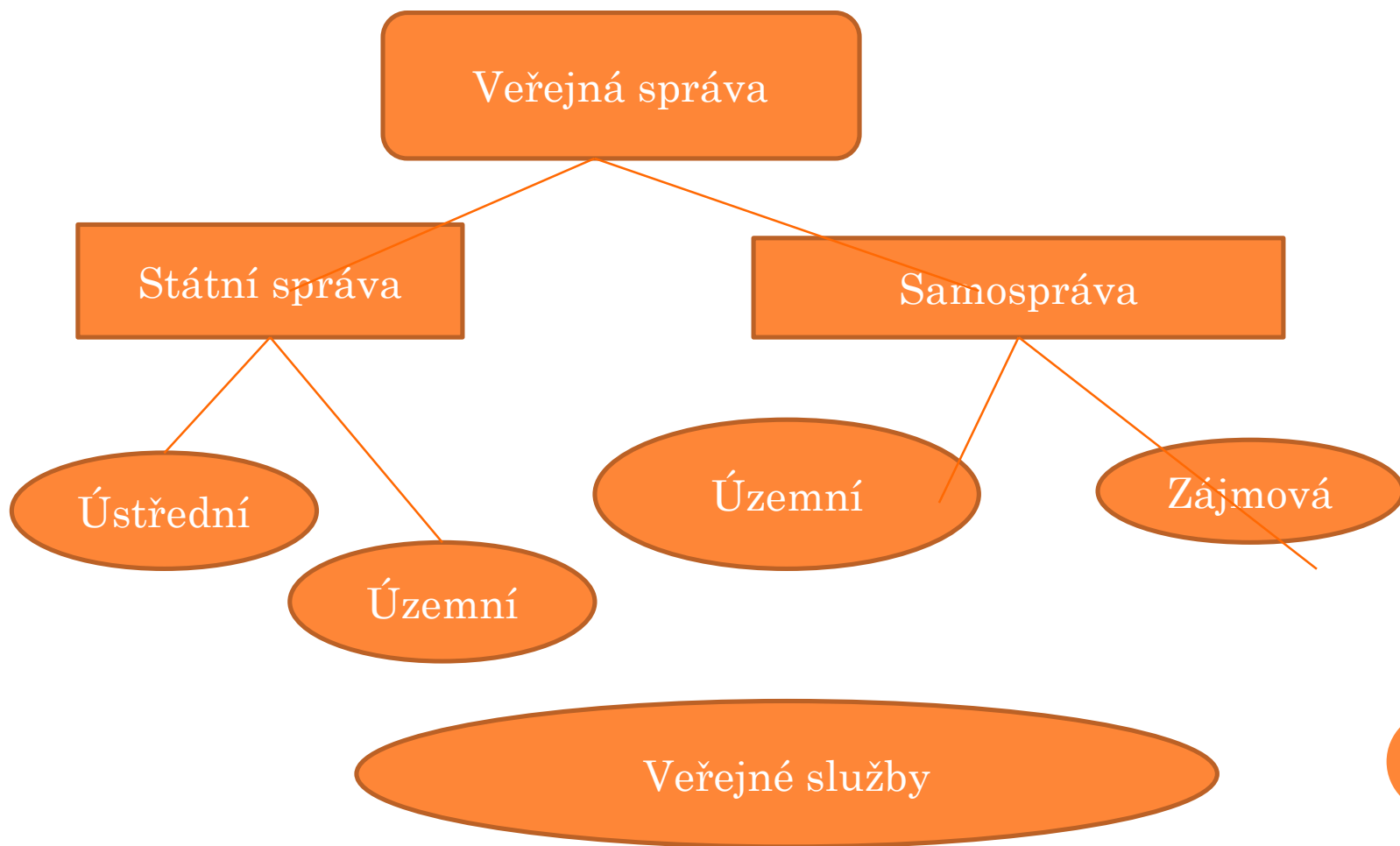

ZÁKLADNÍ ČLENĚNÍ

- Veřejná správa se člení na:
 - Státní správu:
 - Ústřední (ministerstva a další ústřední orgány)
 - Územní
 - Specializovaná (Úřady práce, Finanční úřady)
 - Obecná (v současné době ČR nemá)
 - Samosprávu:
 - Územní (obce a kraje)
 - Profesní/zájmová (komory)

VEŘEJNÁ SPRÁVA

SAMOSPRÁVA – ÚSTAVNÍ VYMEZENÍ

- ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVA
- Čl. 99 Česká republika se člení na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky, a kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky.
- Čl. 100 (1) Územní samosprávné celky jsou územními společenstvími občanů, **kteří mají právo na samosprávu**. Zákon stanoví, kdy jsou správními obvody.

SAMOSPRÁVA

- Čl. 101 (1) Ústavy : Obec je samostatně spravována zastupitelstvem.
- (2) Vyšší územní samosprávný celek je samostatně spravován zastupitelstvem.
- (3) Územní samosprávné celky jsou veřejnoprávními korporacemi, které **mohou mít vlastní majetek** a hospodaří podle vlastního rozpočtu.
- (4) **Stát může zasahovat do činnosti územních samosprávných celků, jen vyžaduje-li to ochrana zákona, a jen způsobem stanoveným zákonem.**

POČET OBCÍ

- DOPAD VELIKOSTI OBCÍ NA CHARAKTER VEŘEJNÉ SPRÁVY

- Od 1. ledna 2013 má Česká republika 6248 obcí, z toho 212 městysů (a navíc 5 vojenských újezdů).
- Vojenské újezdy v rozporu s článkem 99 Ústavy ČR a článkem 21 Listiny základních práv a svobod nejsou začleněny do obcí.
- Obec, která má alespoň 3.000 obyvatel, je městem, pokud tak na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády
- Obec je městysem, pokud tak na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny o vyjádření vlády

PŘENESENÁ PŮSOBNOST

- ZÁKONEM DANÉ SPRÁVNÍ ČINNOSTI, JEJICHŽ VÝKON BYL STÁTEM SVĚŘEN SAMOSPRÁVÁM

- JEDNÁ SE O STÁTNÍ SPRÁVU VYKONÁVANOU SAMOSPRÁVOU

- evidence obyvatel,
 - vydávání cestovních a osobních dokladů, řidičských průkazů, technických průkazů,
 - živnostenské oprávnění,
 - Stavební řízení
 - výplata sociálních dávek,
 - sociálně-právní ochrana dětí,
 - péče o staré a zdravotně postižené,
 - vodoprávní řízení, odpadové hospodářství a ochrana životního prostředí,
 - státní správa na úseku lesů, myslivosti a rybářství
-
- doprava a silniční hospodářství (evidence motorových vozidel, silniční správní úřad, stanovení místní úpravy provozu dopravním značením na silnicích II. a III. třídy a místních komunikacích, pověření osob k zajištění přechodu školních dětí, evidence bodů za přestupky v silničním provozu, dopravní úřad pro městskou autobusovou dopravu a taxislužbu atd.) – netýká se výkonu funkce vlastníka místních komunikací, práva ke stanovení podmínek pro provozování taxislužby a práva vyjádřit se k žádosti o licenci na autobusovou dopravu, které spadají do samostatné působnosti obcí.

PROFESNÍ A ZÁJMOVÁ SAMOSPRÁVA ZÁJMOVÉ KORPORACE

- Existence veřejného zájmu je reprezentovaná jiným subjektem než státem – zájmovými korporacemi
- Zájmová samospráva
 - Samospráva profesních komor
 - Samospráva vysokých škol (částečná samospráva)
- Není zakotveno v Ústavě
- Vychází z čl. 20 Listiny základních práv a svobod
- (1) Právo svobodně se sdružovat je zaručeno. Každý má právo spolu s jinými se sdružovat ve spolcích, společnostech a jiných sdruženích.
- (4) Politické strany a politická hnutí, jakož i jiná sdružení jsou odděleny od státu.

SAMOSPRÁVA PROFESNÍCH KOMOR

- Česká advokátní komora
- Česká lékařská komora
- Česká stomatologická komora
- Česká lékárnická komora
- Komora veterinárních lékařů
- Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě
- Česká komora architektů
- Notářská komora ČR
- Komora daňových poradců ČR
- Komora auditorů
- Komora soudních exekutorů

ZÁJMOVÁ - PROFESNÍ SAMOSPRÁVA

- Personální princip – členství nevzniká automaticky, ale je potřeba se o ně ucházet – potřeba kvalifikace, profesní zkoušky
- Zánik členství v komoře automaticky znamená zánik možnosti vykonávat danou profesi
- Výjimečně vstup do komory podmiňuje právní akt nezávislý na rozhodnutí komory – soudní exekutor je jmenován ministrem spravedlnosti

ZÁKON O ADVOKACII – PŘÍKLAD PROFESNÍ SAMOSPRAVY

- Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii
- § 25 a)
- (6) Podrobnosti o povinnostech advokáta a advokátního koncipienta podle předchozích odstavců stanoví stavovský předpis.

ADVOKÁTNÍ KOMORA

- (3) Komora vykonává veřejnou správu na úseku advokacie.
- ADVOKÁT
- HLAVA PRVNÍ
- Předpoklady pro výkon advokacie
- § 4 Advokátem je ten, kdo je zapsán v seznamu advokátů vedeném Českou advokátní komorou (dále jen "Komora").
- § 5 (1) Komora zapíše na základě písemné žádosti do seznamu advokátů každého,
 - a) kdo je plně svéprávný,
 - b) kdo získal vysokoškolské vzdělání v oboru právo

PŮSOBNOST MINISTERSTVA SPRAVEDLNOSTI

- § 50 (1) Komora je povinna do 30 dnů předložit Ministerstvu spravedlnosti veškeré stavovské předpisy přijaté jejími orgány.
- (2) Má-li ministr spravedlnosti za to, že stavovský předpis Komory je v rozporu se zákonem, je oprávněn podat návrh na jeho přezkoumání soudem.
- § 5 (1) Ministerstvo spravedlnosti vydává právním předpisem po předchozím vyjádření Komory kárný řád.
- (2) Ministr spravedlnosti je oprávněn vystupovat v kárném řízení podle tohoto zákona jako kárný žalobce.
- (3) Ministr spravedlnosti je oprávněn podat návrh na zahájení řízení o vyškrtnutí ze seznamu advokátů nebo ze seznamu evropských advokátů anebo o pozastavení výkonu advokacie advokátů nebo evropských advokátů.
- § 52(1) Ministerstvo spravedlnosti vydává právním předpisem po předchozím vyjádření Komory advokátní zkušební řád.

DALŠÍ ORGÁNY VEŘEJNÉ SPRÁVY

- Jiná právnická osoba zřízená k plnění úkolů veřejné správy zvláštním právním předpisem
- Například zákon č. 551/1991 Sb., o Všeobecné zdravotní pojišťovně České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Právnická osoba zřízená na základě zvláštního právního předpisu, která hospodaří s veřejnými prostředky:
- Například zákon č. 280/1992 Sb., o resortních, oborových, podnikových a dalších zdravotních pojišťovnách, ve znění pozdějších předpisů.

LESNÍ STRÁŽ – PŘÍKLAD DALŠÍHO ORGÁNU SE SPRÁVNÍMI PRAVOMOCEMI FYZICKÁ OSOBA VYBAVENÁ SPRÁVNÍMI PRAVOMOCEMI

Zákon č. 289/1995 Sb. *Zákon o lesích a o změně některých zákonů (lesní zákon)*

Oddíl třetí

Lesní stráž § 38

- (1) Lesní stráž je fyzická osoba zajišťující ochrannou službu v lesích při obecném užívání lesů občany.
- (2) Lesní stráž ustanovuje na návrh vlastníka lesa nebo z vlastního podnětu orgán státní správy lesů; v průkazu lesní stráže současně stanoví obvod její působnosti. Na řízení o ustanovování lesní stráže se nevztahují obecné předpisy o správním řízení.

PŘÍKLAD - LESNÍ STRÁŽ –

- **Lesní stráž** je fyzická osoba zajišťující ochrannou službu v lesích při obecném užívání lesů občany. Má služební odznak a průkaz lesní stráže, ve kterém je zaznamenán územní obvod její působnosti.^[1] Při výkonu činnosti má jako veřejná stráž status úřední osoby.
- Lesní stráž ustanovuje orgán státní správy lesů podle místa výkonu činnosti. Tím je místně příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností.
- Lesní stráž musí splňovat následující podmínky: musí být občanem České republiky, musí být starší 21 let, nebyla odsouzena pro úmyslný trestný čin, je svéprávná, je zdravotně způsobilá, prokázala znalost práv a povinností lesní stráže podle zákona a znalost souvisejících předpisů. Musí též složit předepsaný slib:
- „Slibuji, že jako lesní stráž budu s největší pečlivostí a svědomitostí plnit povinnosti při výkonu ochranné služby v lesích, že budu při výkonu této činnosti dodržovat právní předpisy a nepřekročím oprávnění příslušející lesní strážní.“

LESNÍ STRÁŽ 2

- Každý má právo vstupovat do lesa na vlastní nebezpečí, sbírat tam pro vlastní potřebu lesní plody a suchou na zemi ležící klest. Přitom ale musí dodržovat zákon. Lesní stráž je oprávněna při své činnosti zjistit totožnost osoby, která při obecném užívání lesa porušuje zákon a ukládat a vybírat pokuty za přestupky v blokovém řízení.
- Pokutu může uložit např. tomu, kdo v lese kouří, odhazuje odpadky, ruší klid a ticho, krade vánoční stromky, táboří mimo vyhrazená místa, bez povolení poruší zákaz vjezdu a stání motorovým vozidlem, bez povolení sbírá semena lesních dřevin, apod. Lesní stráž je přitom oprávněna obrátit se na obecní policii nebo na Policii ČR, pokud nemůže sama zajistit splnění povinností.
- Příslušníci lesní stráže mají oprávnění předvést osobu, které není schopna prokázat svou totožnost, na nejbližší oddělení Policie ČR.

ZÁKON Č. 289/1995 SB. ZÁKON O LESÍCH A O ZMĚNĚ NĚKTERÝCH ZÁKONŮ (LESNÍ ZÁKON)

Lesní stráž § 38

- (1) Lesní stráž je fyzická osoba zajišťující ochrannou službu v lesích při obecném užívání lesů občany.
- (2) Lesní stráž ustanovuje na návrh vlastníka lesa nebo z vlastního podnětu orgán státní správy lesů; v průkazu lesní stráže současně stanoví obvod její působnosti. Na řízení o ustanovování lesní stráže se nevztahují obecné předpisy o správním řízení.
- (3) Lesní stráž ustanoví orgán státní správy lesů fyzickou osobu, která je občanem České republiky, je starší 21 let, nebyla odsouzena pro úmyslný trestný čin, má způsobilost k právním úkonům, je zdravotně způsobilá, prokázala znalost práv a povinností lesní stráže podle tohoto zákona a znalost souvisejících předpisů a složila před orgánem státní správy lesů slib tohoto znění: "Slibuji, že jako lesní stráž budu s největší pečlivostí a svědomitostí plnit povinnosti při výkonu ochranné služby v lesích, že budu při výkonu této činnosti dodržovat právní předpisy a nepřekročím oprávnění příslušející lesní stráž."
- (4) Lesní stráž vydá orgán státní správy lesů služební odznak a průkaz lesní stráže. Tento orgán také vede evidenci lesních strážů.
- (5) Lesní stráž je povinna oznámit orgánu státní správy lesů do 30 dnů od jejich vzniku všechny změny týkající se podmínek uvedených v odstavci 3.
- (6) Orgán státní správy lesů ustanovení lesní stráže zruší, pokud fyzická osoba přestala tuto funkci vykonávat, splňovat podmínky stanovené v odstavci 3 nebo se prokáže, že byla ustanovena na podkladě nesprávných údajů. Orgán státní správy lesů může ustanovení lesní stráže zrušit též z jiných důvodů na návrh vlastníka lesa nebo z vlastního podnětu. Osoba, u níž orgán státní správy lesů zrušil ustanovení lesní stráž, je povinna neprodleně odevzdat tomuto orgánu služební odznak a průkaz lesní stráže.
- (7) Vzor služebního odznaku a průkazu lesní stráže stanoví ministerstvo právním předpisem. Tímto předpisem stanoví též podrobnosti o předpokladech pro výkon funkce lesní stráže a o jejich ověřování.
- (8) Orgán státní správy lesů, který lesní stráž ustanovuje, si k ověření bezúhonnosti osoby uvedené v odstavci 3 vyžádá výpis z evidence Rejstříku trestů podle zvláštního právního předpisu^{23a}). Žádost o vydání výpisu z evidence Rejstříku trestů a výpis z evidence Rejstříku trestů se předávají v elektronické podobě, a to způsobem umožňujícím dálkový přístup.

